

Nr. 11/12⁽¹¹¹⁾

Bazūne

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas avīzīte
par notikumiem bibliotēkas dzīvē

2020. gada 7. decembris

REPRODUKCIJAS DZIRNAKMEŅI

Gunta Bite

Avīzītes «Bazūne» redaktore

2020. gads bibliotēkas darbā kopumā izvērtās ļoti saspringts un pilns pārbau-
dījumu. Ja gads sākās ar pandēmijas ie-
viestām korekcijām, kas ierobežoja klā-
tienes tikšanos ar lasītājiem, tad, noslē-
dzoties, tas uzlika smagu pārbaudījumu
reprodukcijas darbu procesiem, kas uz
laiku apturēja jaunāko grāmatu Braila
rakstā un palielinātā drukā izsniegšanu
lasītājiem.

Neskatoties uz to, bibliotēka ir turpi-
nājusi darbu un izstrādājusi jaunus darba
paņēmienus. Pateicoties direktores An-
dras Jākobsones spējai rast labākos risi-
nājumus jebkurā situācijā, bibliotēkas
darbs ir ne tikai turpinājies, bet ieguvis
jaunu sadarbības veidolu, atbilstoši reāla-
jai situācijai. Ar laiku tas noteikti pār-
vērtīsies veiksmes stāstā, ar kuru mūsu
bibliotēka varēs dalīties starptautiskā mē-
rogā. Šajā sakarā vēlamies izteikt patei-
cību ikvienai izdevniecībai par sapratni un
gatavību sadarboties, lai reproducēto grā-
matu izskats turpmāk neatšķirtos no ori-
ģinālizdevuma. Un tomēr. Ikvienam izde-
vējam ir tiesības neatļaut savu grāmatu
oriģinālvākus izmantot pielāgotai kopijai.
Tādā gadījumā vāki tiks veidoti vienkra-
saini, bet kopējos reprodukcijas darbus
tas neietekmēs.

Par esošo situāciju izdevniecībām bija
dažāds viedoklis: vienas aicināja sadar-
bību vērst uz nākotnes darbiem, nepār-
strādājot iepriekšējās grāmatas, citas
pieprasīja visus iepriekš reproducēto grā-
matu vākus pārsiet. Šī iemesla dēļ uz trim
nedēļām tika aizkavēta jaunāko grāmatu
izsniegšana lasītājiem, kamēr tika parak-
stīts sadarbības līgums un pārsieti jaunie
vāki.

Izsakām lielu pateicību saviem lasītā-
jiem par sapratni un pacietību, jo viss kas
notiek, notiek uz labu.

Jāpiebilst, ka grāmatu oriģinālvāku iz-
mantošanas jautājumā iesaistījās arī paši
autori, kuri vēlējās savlaicīgi zināt par lē-
mumu reproducēt viņu sarakstītās grā-
matas. Kā viens no iemesliem izskanēja
apgalvojums, ka oriģinālgrāmatās ir kon-
statētas kļūdas, kuras pie reprodukcijas
būtu labi izlabot, kā rezultātā pie pielā-
gotās literatūras lasītājiem nonāktu kvali-
tatīvākas grāmatas. Tāpēc turpmāk mūsu
bibliotēka savā mājaslapā publicēs repro-
ducējamo grāmatu prognozējamo sarak-
stu ar latviešu autoru darbiem, kā arī
informēs Grāmatu izdevēju asociāciju par
kopējiem darba plāniem, ieskaitot ār-
zemju autoru darbus.

Šīs pārmaiņas notiek laikā, kad valsts
iestādes, t.sk. mūsu bibliotēka, pielāgojas
elastīgā darba režīmam. Tāpēc procesi ir
daudz ilgāki nekā parasti. Tomēr ikviens

mūsu bibliotēkas darbinieks netraucēti veic savus pienākumus, ērti un droši strādājot klātienē vai attālināti. Kolektīvam šis ir pārbaudījumu laiks, jo parādās dažādi izaicinājumi, ar kuriem tikt galā palīdz radošums, izdoma un iecietība.

Ņemot vērā iepriekšminētos darbus, avīzītes «Bazūne» novembra numurs iz-

palika, tāpēc šis, decembra, numurs ieguva dubultu apjomu.

Decembris ir svētku mēnesis, kas lielākoties saistās ar patīkamām sajūtām. Arī bibliotēkā, neskatoties uz ierobežojumiem, jaušama svētku noskaņa, tāpēc novēlam ikvienam no jums labu veselību un pozitīvas domas, kas piepildās!

BIBLIOTĒKAS ZIŅAS

DIGITĀLĀ BIBLIOTĒKA

Šajā saspringtajā laikā, kad jāizvērtē nepieciešamība doties ārpus mājas vai palikt mājās, cilvēkiem nav viegli. Īpaši, ja laiks mājās jāpavada piespiedu kārtā: pašizolācijā vai karantinā. Tādos brīžos īpaši smagi ir emocionāli. Glābiņš varētu būt grāmatas lasīšana. Taču grāmatas, kas aizpilda paša plauktus ir izlasītas un daļa pat pārlasītas, bet uz bibliotēku nav iespējams aiziet.

Lai rastu risinājumu, bibliotēka savā mājaslapā ir izveidojusi digitālās bibliotēkas «plauktu» jeb sadaļu, kurā var atrast vairāku grāmatu audio ierakstus. Starp tām ir gan bibliotēkas pašas ieskaņotās grāmatas «Klusie vēstures veidotāji», «Latviešu tautas pasakas» un Jēkaba Janševska «Mežvidus ļaudis», gan arī Latvijas Nacionālās bibliotēkas un Latvijas Radio 2019. gada audioieraksts, kurā ietverta daļa no Nacionālās enciklopēdijas sējuma «Latvija». Laika gaitā ieraksts tiks papildināts, bet pagaidām aicinām noklausīties šādas sadaļas:

Ievads

1. «Par Nacionālās Enciklopēdijas izdevumu»

Vispārīgas ziņas par valsti

1. «01 Karogs»
2. «02 Ģerbonis»

3. «03 Himna»
4. «05 Latviešu valoda»
5. «08 Ģeogrāfiskais novietojums»
6. «09 Teritorija»
7. «13 Svētku, atceres un atzīmējamās dienas»
8. «14 Apbalvojumi»
9. «15 Nacionālie simboli»

Vēsture

1. «01 Akmens laikmets»
2. «02 Bronzas laikmets»
3. «04 Livonijas krusta kari»
4. «07 Kurzemes un Zemgales hercogiste»
5. «21 Neatkarības atjaunošana»

Kultūra

1. «01 Kultūrpolitika»
2. «02 Literatūra»
3. «02-1 Bērnu literatūra»
4. «03 Māksla»
5. «03-1 Glezniecība»
6. «03-3 Grafika»
7. «03-4 Lietišķā māksla un dizains»
8. «03-5 Scenogrāfija»
9. «03-6 Tēlniecība»
10. «03-7 Audiovizuālā māksla»
11. «04 Mūzika»
12. «04-1 Klasiskā mūzika»
13. «04-2 Populārā mūzika»

14. «05 Arhitektūra»
15. «06 Teātris»
16. «07 Balets un dejas»
17. «07-2 Dejas»
18. «08 Opera»
19. «09 Cirkus»
20. «11 Bibliotēkas»
21. «12 Muzeji»
22. «14 Kultūras pieminekļu aizsardzība»
23. «15 Vispārējie latviešu dziesmu un deju svētki»
24. «16-2 Nacionālā virtuve»

Zinātne

1. «05 Demogrāfija»
2. «09 Folkloristika»

Valsts iekārta un pārvalde

1. «01 Valsts iekārta un Satversme»
2. «03 Politiskā līdzdalība, vēlēšanu sistēma»
3. «04 Saeima»
4. «05 Politiskās partijas»

Komunikācija

1. «07 Reklāma un sabiedriskās attiecības»
2. «06 Foto un ziņu aģentūras»
3. «04 Radio»
4. «03 Televīzija»
5. «02 Drukātā prese»
6. «01 Komunikācijas politika»

Sports

1. «07 Tautas sports»
2. «06 Sporta celtnes»
3. «05 Lielākie panākumi sportā»
4. «03-21 Volejbols»
5. «03-20 Vieglatlētika»
6. «03-16 Šahs»
7. «03-14 Riteņbraukšana»
8. «03-13 Orientēšanās»
9. «03-12 Motosports»

10. «03-10 Hokejs»
11. «03-09 Futbols»
12. «03-06 Bobslejs»
13. «03-04 Biatlons»
14. «03-03 Basketbols»
15. «03-02 Autosports»
16. «03-01 Airēšana»

Digitālajā bibliotēkā ir arī grāmatas vieglajā valodā, kas tapušas sadarbībā ar Viegglās Valodas aģentūru. Tās ir Rūdolfa Blaumaņa «Noveles», Jensa Ahlboma emocionāla grāmata «Jonotans no Kaiju kalna» un «Pasakas», kurās var klausīties piecas pasakas ar ievadu un beigām:

- Ievads
- Milzis
- Pasaka par zelta ābeli
- Kaķīša dzirnavas
- Labuma meklētājs
- Pasaka par vērdu
- Beigas

No senākiem izdevumiem atradīsiet Konvenciju par personu ar invaliditāti tiesībām, Latvijas Satversmes preambulu, ko ierunājis Latvijas valsts prezidents Egils Levits, kā arī Tiesībsarga informatīvo materiālu audioierakstus.

Neatņemama digitālās bibliotēkas daļa ir visi bibliotēkas izdotie periodiskie izdevumi: audiožurnāli «Doma» (latviešu valodā) un «Kaleidoskop» (krievu valodā), kā arī avīzīte «Bazūne», ko iespējams lasīt ar ekrānlasošo programmu. Ja tādas datorā nav, tad lasītājs avīzīti var noklausīties audiožurnāla «Doma» noslēgumā.

Arī bibliotēkas *YouTube* kanālā var atrast daļu no digitālajā bibliotēkā esošajiem ierakstiem, kas, pēc statistikas, pandēmijas laikā piedzīvojis lielu attālināto lasītāju/klausītāju apmeklējumu.

ZIEDOŠĀS PASAULES AICINĀJUMS

Sigita Irša

LAN bibliotekāre

No 5. novembra līdz nākošā gada sākumam Latvijas Neredzīgo bibliotēkas semināru telpā Rīgā apskatāma Daces Izotovas gleznu izstāde «Ziedošā pasaulē». Šī ir iespēja, ievērojot distanci, baudīt mākslu un gūt emocionālu pacēlumu.

Dace Izotova ikdienā ir skolotāja Rīgas Strazdumuižas vidusskolas — attīstības centrā. Lai gan pedagoga profesija arī ir radoša un izaicinājumiem bagāta, tomēr zīmēšana un gleznošana vienmēr ir bijusi mākslinieces otrā dzīves elpa.

Lūk, kā izstādes autore raksturo savu aizraušanos: «Dzīve iekārtojusi tā, ka neesmu nodevusies mākslai pilnībā, bet nekad arī neesmu pārtraukusi saredzēt pasauli krāsās. Ikdienā esmu skolotāja, un vienmēr cenšos arī skolēniem parādīt pasaules krāsainību. Pēdējos gados esmu atklājusi akrila krāsu burvību. Patīk gleznot ziedus un debesis, arī portretus, ja ir iespēja. Šie darbi ir tapuši pavisam nesen. Laikā, kad dzīve apstādina skrējienu, rodas pārdomas par vienkāršām lietām — saskatīt skaistumu ikdienišķajā.»

Gada vistumšākajā laikā aicinām apmeklēt Daces Izotovas gleznu izstādi «Ziedošā pasaulē».

DIABĒTS — SADZĪVOT, LAI DZĪVOTU

Jana Šlapaka

Daugavpils filiālbibliotēkas vadītāja

14. novembrī ik gadu tiek atzīmēta Pasaules diabēta diena ar mērķi izglītot sabiedrību par to, kā novērst, savlaicīgi atklāt un sadzīvot ar diabētu — nopietnu hronisku slimību, kuru mēdz dēvēt arī par 21. gadsimta mēri. Diabēta diena kā ANO oficiālā diena pirmo reizi izsludināta 2007. gadā, un par tās atpazīstamības zīmi kļuva zils aplis, kas simbolizē diabētiķu, viņu līdzcilvēku un mediķu vienotību.

Saskaņā ar Slimību profilakses un kontroles centra datiem Latvijā ar 1. un 2. tipa diabētu slimo vairāk nekā pieci procenti iedzīvotāju, turklāt diabēta slimnieku skaits strauji aug un uz katru zināmo slimnieku ir viens nezināmais. Tas nozīmē, ka īstais diabētiķu skaits mūsu valstī varētu būt divreiz lielāks, tāpēc ir ārkārtīgi svarīgi sekot līdzi savam un savu tuvi-

nieku veselības stāvoklim, regulāri apmeklēt ārstu un prast atpazīt pirmās diabēta pazīmes, kuru vidū ir pastiprinātas slāpes, bieža urinēšana, redzes traucējumi, vājums, neizskaidrojams svara zudums un citi simptomi.

Īstenojot Pasaules diabēta dienas mērķi, Daugavpils filiālbibliotēka no 9. novembra līdz 4. decembrim aicināja iepazīties ar izstādi «Diabēts. Dzīvot. Sadzīvot», kas sniedza zināšanas un izpratni par:

- veselīgu dzīvesveidu, kas ir izšķirošs profilakses līdzeklis cīņā ar 2. tipa diabētu;
- diabēta simptomu atpazīšanu;
- 1. un 2. tipa diabēta atšķirībām;
- slimības kontroli un ārstēšanu, tostarp ar fitoterapijas palīdzību;
- ārstniecisku uzturu;
- kvalitatīvu sadzīvošanu ar cukura slimību.

Lai samazinātu diabēta izplatību, kā arī palīdzētu diabēta skartajiem dzīvot ilgāku un pilnvērtīgāku dzīvi, mums visiem jābūt informētiem un zinošiem — šo iespēju piedāvā izstādē «Diabēts. Dzīvot. Sadzī-

vot» iekļautās grāmatas, publikācijas un infografikas!

Arī pēc izstādes jūs varēsiet šīs grāmatas lasīt, lai rastu atbildes uz jūsu interesējošiem jautājumiem.

IESKATS GRĀMATĀ

VIŅŠ NOLIKA SAVAS VIEGLĀS DIENAS... (nobeigums)

Herma Cīrule
BRN maketētāja

Citu aktieru redzējums uz to visu gan ir atšķirīgs: varbūt arī kāds pagāja garām, taču dažs labs, redzot viņa drūmo vaigu, aizvainojuma pilno «putna ģīmi», kā dažkārt to dēvēja kolēģi, neuzdrošinājās uzrunāt.

Esot režisoram, skatītāji zaudēja A. Jaunušānu kā aktieri, tomēr septiņdesmitajos gados Veras Baļunas un Mihaila Kublinska pierunāts, viņš atkal atgriezās uz skatuves. Sekoja lieliski nospēlētas lomas ar cildinošām recenzijām. Gan skatītāju atzinība, gan N. Naumaņa recenzijas, kurās A. Jaunušāns nosaukts par zelta aktieri viņu ļoti iepriecina. Taču kaut kur dziļi dziļi viņā sēž otrs — aizdomīgais Jaunušāns: «Ceru, ka viņš neņirgājās». Un tad pieticīgi secina: «Laikam jau gluži zemē metams nebiju».

Savas skatuves gaitas viņš beidz 2000. gadā. Par skaistajiem vārdiem, aizējot no darba: «Mums jūsu pietrūks... Neapgalvojot, ka šie vārdi ir liekulīgi, viņš arī to patiesumam tā īsti netic.

Kā dāvanu izremontētajā teātrī Jaunušāns 85 gadu vecumā, kā solījis, iestudē savu pēdējo lugu: Ed. Vulfa «Sensāciju»,

lai vēl pēdējo reizi būtu uz skatuves kopā ar tiem aktieriem, ar kuriem viņš kopā ir strādājis.

Reiz kā jaunam aktierim ienākot teātrī ar cieņu un bijību uzlūkojot lielos režisorus — Veru Baļunu, Alfrēdu Amtmani Briedīti, nu arī viņu pašu var saukt par Meistaru, kaut diez vai viņš pats tam piekristu. Drīzāk varbūt sacītu: «Reizēm jau kaut kas sanāca...»

Aizvadot A. Jaunušānu mūžībā savā atvadu runā Edmunds Freibergs saka, ka, šķiet, pie mazā Alfrēda šūpuļa, zēnam dzimstot, ir stāvējušas divas fejas, gluži kā pasakā. Viena, kas viņu apveltījusi ar ārkārtīgi spilgtu talantu, varētu pat teikt — ar ģeniālu traģikomiskā aktiera un režisora talantu, un otra feja, kas lēmusi vientulību mūža garumā.

Edmunds Freibergs atceras un augstu vērtē A. Jaunušāna principu, ka cilvēkam jābūt stiprākam par apstākļiem, jo visa dzīve ir cīņa ar apstākļiem. Un viņam šķiet, ka pie šīs atziņas viņš nonācis, ejot cauri savai dzīvei.

Kas zina, kā būtu izvērtusies viņa personīgā dzīve, ja viņš būtu par sevi pārliecinātāks, uzstājīgāks. Režisors atklāj savas ilgas pēc mīlestības, kaut arī mīlestību nekad nav piedzīvojis. Kā pats mākslinieks apcerīgi saka: «Cilvēka dzīvē vien-

mēr klāt ir divi lieli spēki — laiks un liktenis. Pret tiem tu neko nevari izdarīt.»

Smeldzīgi skan mākslinieka it kā sev uzdotais jautājums: «Vai tas, ko es darīju kādam bija vajadzīgs?»

Tikpat smeldzīgi lasīt grāmatas autores Intas Kārklīņas rakstīto: «Turklāt no mūsu pirmās tikšanās pēcpusdienas līdz pēdējai sarunai viņš nebija īsti pārliecināts, vai šāda atmiņu grāmata vajadzīga, un bieži pārjautāja: «Šaubos, vai tas, ko stāstu, kādu interesēs... Nepierakstiet. Parunāsimies tāpat...»

Gribētos sacīt — it kā divi cilvēki vienā personā — apbrīnojams, spoža talanta apveltīts aktieris un režisors un kautrīgs, kompleksains, par sevi nepārliecināts cilvēks. Viņu nav vilinājis ārējais spožums, slava, publicitāte. Viņš nekad nav mīlējis runāt par sevi. Viņš ir mīlējis sviedrus un skatuves putekļus.

Mākslinieka gadi ir paskrējuši tik nemanot, viņš pats saka: «Mūžs pagājis, it kā nemaz nebūtu dzīvots». Taču tas ir bagāts mūžs.

Viņš par likteni nesūdzas: «Nevaru žēloties — daudz skaistu lomu spēlēts. Vē-

lāk arī kas jauks nāca, bet pirmie desmit pārspēj visu. Tie bija mani laimīgākie gadi.»

Taču, ja nu varētu no sākuma... Par to liek aizdomāties viņa vārdi: «Kāpēc cilvēks nevarētu ik pavasari atdzimt, nevis arvien un arvien tuvoties savam norietam?»

Stāsts ir izstāstīts un Liktenis ņem gadu nastas salīkušo Alfrēdu pie rokas un ved uz vēl nezināmu, uz vēl neizpētītu pasauli, sakot: tu esi saņēmis visu, kas tev bija nolemts. Un, kas zina, varbūt tur viņš sastaps tos, kurus viņš šajā dzīvē ir mīlējis, cienījis un apbrīnojis...

Šo rakstu nācās īsināt un īsināt, tik daudz gribējās vēl pateikt, tik daudz likās svarīga, taču jums ir šī iespēja ņemt grāmatu rokās un izlasīt visu to, ko nebija iespējams pastāstīt. Un vērtēt no sava skatu punkta. Šis ir manējais, kā es to redzēju.

Intas Kārklīņas grāmata «Labdien un sveiki! Alfrēds Jaunušans» Braila rakstā reproducēta četros sējumos.

SKATS UZ VĀCIJAS FAŠISTISKO REŽĪMU NO IEKŠPUSES

Ivars Ozoliņš

BRN Braila raksta redaktors

Lasītajiem Braila rakstā būs iespēja lasīt ļoti neparastu grāmatu — Brunhildes Pomselas un Tores D. Hansena «Es biju tikai sekretāre» (3 sējumos). Tas ir Brunhildes Pomselas — Hitlera laika Vācijas Izglītības un propagandas ministra Jozefa Gebelsa sekretāres — dzīvesstāsts. Viņa uzskata, ka lai gan strādājusi šādā amatā, tomēr nesaista sevi ar fašistiskajiem

noziegumiem, jo personīgi viņa nevienam nekādu ļaunumu nav nodarījusi, tikai pildījusi savu sekretāres pienākumu, nepiedaloties nekādu lēmumu pieņemšanā tāpat, kā nedrīkst uzskatīt karavīrus par slepkavām tāpēc, ka viņi karalaukā nogalina citus karavīrus, jo arī viņi pilda tikai pienākumu, pašiem neko neizlemjot.

Jozefs Gebelss bija viens no svarīgākajiem nacionālsociālisma arhitektiem. Kino un radio, trīsdesmito gadu jaunie sasniegumi informācijas izplatīšanas jomā, kas

Jāva ietekmēt tautas masas, tika izmantoti propagandas mērķiem, vācu tautas indoktrinācijai un it sevišķi ebreju, komunistu un citu sociāli atstumtu grupu nomelnošanai. Gebelsa runas līdz pat šai dienai ir paraugs tam, kā manipulēt ar tautu. Viņa antisemitiskā propaganda bija ideoloģiskā sagatavošanās vēlākajam baismīgajam noziegumam — holokaustam pret ebrejiem.

Tātad B. Pomsela savā darba dzīvē atradās ļoti tuvu vienam no lielākajiem noziedzniekiem pasaules vēsturē; tik tuvu kā viņas laikā vien retais. Drīz pēc tam, kad pie varas nāca Hitlers, viņa iestājās Nacionālsociālistiskajā vācu strādnieku partijā jeb, īsāk, nacistu partijā, lai dabūtu darbu valsts radiofonā. 1942. gadā viņa pārgāja uz Tautas izglītības un propagandas ministriju, kļuva par Hitlera propagandas ministra sekretāri un nonāca nacionālsociālisma vadošās elites centrā, kur palika līdz pat Berlīnes kapitulācijai 1945. gadā. B. Pomsela ir klusējusi vairāk nekā septiņus gadu desmitus.

Grāmata «Es biju tikai sekretāre» balstīta uz līdz 106 gadiem nodzīvojušās Brunhildes Pomselas 103 gadu vecumā 2013. gadā kinokameras priekšā stāstīto par savu dzīvi. Grāmatas līdzautors Tore D. Hansens stāstījumu ir sakārtojis hronoloģiskā secībā un rediģējis.

Tie, kuri ir piedzīvojuši Staļina laiku, šajā grāmatā neuzzinās neko jaunu par totalitāru diktatūru raksturu un būtību, jo komunistiskā un fašistiskā ideoloģija ir identiskas savās izpausmēs. Bet vai mēs pašreiz, 21. gadsimtā, varam ko mācīties no B. Pomselas dzīvesstāsta?

Grāmatas līdzautors Tore D. Hansens — politologs un sociologs, starptautiskās politikas un slepeno dienestu darbības speciālists, pieprasīts eksperts plašsaziņas līdzekļos, kas pēta aktuālos politikas un laikmetīgās vēstures aspektus,

uzskata, ka mēs varam būt pateicīgi laikmeta lieciniecei B. Pomselai par to, ka viņa ļauj vilkt paralēles starp savu neparasto biogrāfiju un draudošo tagadni. Viņas atmiņas un pretrunas var būt mums visiem par mācību, jo brīvībai un demokrātijai patlaban ir nepieciešama mūsu iesaistīšanās un pilna uzmanība.

B. Pomsela stāsta: ja viņa būtu iepriekš zinājusi vai vismaz nojautusi, kur viņa iekļūs, strādājot radiofonā un propagandas ministrijā un kāds attīstības virziens ir Hitlera režīmam, viņa nekādā gadījumā nebūtu gājusi strādāt uz radiofonu un propagandas ministriju. Un kāpēc viņa nesaprata un nezināja, kas notika Vācijā pēc Pirmā pasaules kara 20. un 30. gados un pat vēl Otrā pasaules kara laikā? Lūk, atbilde uz šo jautājumu ir galvenais, kāpēc tapusi šī grāmata.

B. Pomsela tik atklāti kā retais nacistu režīma aculiecinieks atzīst savu oportūnismu, priekšplānā izvirzot pašas izdevīgumu un jaunības egoismu, lai izskaidrotu interese trūkumu par politiku un savu vēlāko lomu nacionālsociālismā. Trūcīgie dzīves apstākļi pēc 1. Pasaules kara un bailes no sociālas lejupslīdes, kā arī ilgas pēc labklājības un augšupejas pavada viņu bērnībā un jaunībā līdz pat pieauguša cilvēka gadiem. Pirmajā vietā viņai bija profesionālā karjera un pienākuma apziņa, necenšoties tikt skaidrībā par sava priekšnieka Gebelsa darbību.

«Es biju tikai sekretāre» ir ne tikai viens no svarīgākajiem ieguldījumiem holokausta izvērtējumā, bet arī, ņemot vērā pašreizējo politisko situāciju, sen gaidīts brīdinājums tagadējai paaudzei, kad visas pasaules acu priekšā demokrātija Turcijā ir cietusi totālu sakāvi un Erdogana diktatūra arvien vairāk nostiprinās, kad Polijā un Ungārijā notiek demokrātijas ierobežojumi, radot bažas par atgriešanos pie valsts pārvaldes sistēmas bez opozīcijas

pēc nacionālsociālistu parauga: «viena tauta, viena valsts, viens vadonis».

Demokrātija ir vērtība, kas pastāvīgi jā-uzrauga, jāsauglabā un kuru jāprot aizstāvēt, lai labējie populistu negūtu virsroku ar vienkāršām atbildēm uz sarežģītiem jautājumiem. Tomēr, manuprāt, demokrātijai jābūt elastīgai, tā nedrīkst nofiksēties kādā nemainīgā modelī, nedrīkst parlamentos bezgalīgi debatēt laikā, kad uzbrūk totalitārs ienaidnieks, kāds ir radikālais islāms. Šādā sadursmē rietumu liberālā demokrātija nevar pastāvēt, pretī jāliek vismaz tāds demokrātijas modelis, kurā valsts prezidentam ir ne vairs tikai reprezentatīvas funkcijas, bet gan ievērojamas pilnvaras vienpersoniski izlemt problēmu risinājumus, kad to prasa ātra un efektīva rīcība.

Rietumu demokrātijas nīdēji Krievijā nicinoši dēvē to par демократия (latviski дерьмо ir sūdi). Tomēr vēsturiski tā ir apliecinājusi sevi kā vislabāko pārvaldes formu.

B. Pomsela uzskata, ka viņas vieglprātība, vienaldzība un neieinteresētība notiekošajā ir vienīgais, ko viņa var sev pārņemt, tomēr noliedz, ka jebkādā veidā būtu personiski līdzvainīga nacionālsociālisma noziegumos. Tādu vainu viņa atzītu vienīgi tad, ja pārņemtu visai vācu tautai, ka tā brīvās vēlēšanās ir devusi savu artavu, lai nacistu partija tiek pie varas.

Tore D. Hansens analizē B. Pomselas atmiņas un konstatē pārsteidzošas para-

lēles starp pagātni un tagadni. B. Pomselas piemērs rāda, kur var novest sabiedrības lielākās daļas nezināšana, pasivitāte, vienaldzība, intereses trūkums par politikajām norisēm sabiedrībā un oportūnisms. Ja plašas tautas masas nebūtu atbalstījušas nacistu partiju, vienlaikus neinteresējoties par tās patiesajiem mērķiem, pagājušā gadsimta 30. gadu vēsturei droši vien būtu bijusi cita gaita. Bet kā tad mēs katrs individuāli varam atbalstīt un nosargāt demokrātiju? Katrs vismaz var izmantot savas tiesības piedalīties vēlēšanās, bet, lai zinātu, kam atdot savu balsi, pastāvīgi jāinteresējas par politiku.

Tore D. Hansens izsaka varbūtību, ka Brunhildes Pomselas dzīvesstāsts ir pēdējais brīdinājums no paaudzes, kas pati piedzīvojusi fašisma rašanos un nākšanu pie varas, nepieļaut vēstures atkārtāšanos — to, ko Vācijai un visai pasaulei nodarīja fašisms.

Tie, kuri interesējas par politiku un sabiedrības attīstības tendencēm Eiropā un ASV, šajā grāmatā atradīs bagātīgu materiālu saviem vērojumiem un pārdomām. Nobeigumā var piebilst, ka grāmatā plaši aprakstītie demokrātijas apdraudējumi Latviju pagaidām neskar.

Lasiet un padomājiet, kā jūs būtu rīkojušies Brunhildes Pomselas vietā? Vai ar šodienas redzējumu vispār ir iespēja iejusties tajās kara šausmās, ko piedzīvoja autore? (Redaktores piebilde)

BAZŪNE

**Latvijas Neredzīgo
bibliotēkas
bezmaksas avīze**

Izdota Braila raksta nodaļā. Iznāk reizi mēnesī.
Redaktore Gunta Bite.

E-pasts: gunta.bite@neredzigobiblioteka.lv

Mājaslapa: www.neredzigobiblioteka.lv sadaļā Jaunieguvumi

Tālrunis: 67522131

Publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.

Par publikācijām atbildīgi paši autori.